

Werkgroep Radicalisering o.l.v. Mohamed Ajouaou, hoofd Islamitische geestelijke verzorging DJI

Er is veel belangstelling voor dit onderwerp in Europa sinds de oorlogen in Irak en Syrië en de aanslagen van extremisten o.a. op het weekblad van Charley Hebdo in Parijs begin januari 2015. De gevangenis kan een plaats zijn waar radicale sympathieën en sympathie voor radicalen kan groeien en woekeren. Het is een plaats waar verlies van aanzien en perspectief existentiële vragen oproept. Sommige moslims voelen zich diep geraakt als hun geloof niet serieus wordt genomen. Wanneer zij in de waardigheid van hun diepste overtuiging worden aangetast en wanneer die perceptie kan gediijen en zich vasthechten, dan kunnen radicale keuzes op de loer liggen. Daarom is investeren in de radicalisering in onderwijs, buurtwerk en gevangeniswezen adequaat.

De religieus-culturele identificatie van moslims bereikt een hoog niveau. 94% rekt zich tot de Islam. Zeker in de gevangenis is het Vrijdaggebed een magneet voor moslim gedetineerden. Dat geldt ook voor mensen die in de maatschappij niet naar de moskee gingen. Sommige moslims gaan zich onderscheiden door bekeringsijver, kleding en houding o.a. t.a.v. vrouwen en homo's. In de gevangenis testen zij nieuw gedrag en nieuwe opvattingen. Men mag beseffen dat in de Islam vele stromingen en interpretaties naar gelding streven. Dat is in alle religies het geval. Zij proberen zich van elkaar te onderscheiden om aantrekkingskracht te genereren. Hier en daar zijn sektarische trends waar te nemen en zijn er voorgangers op fanatisme te betrappen. Op zichzelf is het bundelen van deze stromingen in detentie een oefening in onderlinge tolerantie.

Het is een onderwerp dat door de gretigheid en manipulatiekracht van de media zeer ontvlambaar is. Ook het thuisfront en de vriendennetwerken van gedetineerden kunnen resoneren bij bepaalde aantijgingen. Voorzichtigheid, voorbeeldgedrag en evenwichtige berichtgeving zijn dan van belang. Daarom moeten geestelijk verzorgers als ambtenaren een goede antenne hebben voor wat te zeggen en te zwijgen in omstandigheden van opspraak en crisis. Zij zijn belangrijke boegbeelden die de beeldvorming van moslims en de Islam beïnvloeden. Zij vertegenwoordigen tegelijkertijd de overheid en de morele achterban. Zij vormen in dit opzicht het geweten van de DJI organisatie. De fundamentele gelijkheid van religies geldt ook voor de overheid in het gevangeniswezen. In individuele gesprekken proberen zij waarheid en vrede te dienen door te wijzen op samenhang, ontmoeting en begrip, waarmee ontwrichting en geweldsspiralen kunnen worden voorkomen. Volgehouden persoonlijke aandacht wekt vertrouwen en zorgt dat mensen zich niet verwaarloosd gaan voelen. Het aanstellen van moslims als penitentiair personeel kan bijdragen aan de radicalisering. Andere Europese landen hebben op dit terrein flinke achterstanden in te halen.

De imams in de gevangenis worden geselecteerd op motivatie en vaardigheden om met mensen in nijpende omstandigheden in contact te treden. Zij worden net als de GV bij andere denominaties gescreend door de AIVD. Niet de Sharia maar de wetgeving in NL is maatgevend voor hun optreden. Wahabieten en Salafisten zijn niet welkom omdat zij respect voor andere levensovertuigingen missen.

Conclusie: Ook de Geestelijke Verzorging levert een bijdrage aan de radicalisering van potentiële plegers van overtuigingsmisdaden. Zij dringen vaak ver door in de psyche van de gedetineerde.

Lees tip:

- James Beckford, Sophie Gilliat: Religion in prison 1998
- Religious diversity in European prisons.

Verslag: Hendrik Vis Klankbordgroep CvT 's, 14 december 2015 Rotterdam